

Tijd om te leren beter te besluiten

We komen uit een tijd dat onze vertegenwoordigers of onze bazen voor ons besloten. Had de voorman van de katholieken, de vakbond of de protestanten gesproken, dan namen we aan dat het goed was. En als we bij een gemeente aan het loket kwamen waren we blij met wat we konden krijgen en keken we vooral of iedereen wel hetzelfde kreeg. Die tijd van volgzzaamheid is voorbij. We gaan meer zelf doen. Dat vraagt nog wat oefenen.

Met een beter opgeleide bevolking die mondiger is dan ooit, zien we dat niet gelijkheid van iedereen het belangrijkste is, maar juist het unieke van de eigen situatie. We vragen van de overheid rekening te houden met onze bijzondere situatie, onze speciale uitdaging voor onze kinderen en onze speciale buurt. We horen niet vast bij een politieke partij, maar kijken per keer wie het beste met onze wensen, onze angsten en onze vragen omgaat.

Dit vraagt van de overheid een enorme omschakeling. Vroeger hechtten we vooral veel waarde aan gelijk besluiten en de baas alles laten doen. We zijn er achter gekomen dat dat gewoon onhandig is. Want als gelijkheid overal voorop staat blijken ongelijke gevallen gelijk behandeld te worden. Er komen dan protocollen en bij alles wat fout gaat komen er nieuwe regels bij. Tot de protocol-boeken zo dik zijn dat niemand ze gebruikt of zelfs leest. Tot we tot de conclusie komen dat de ambtenaren niet alles door de politiek kunnen laten besluiten en meer zelf moeten besluiten. Samen met ons.

Ambtenaren moeten dus weten hoe ze zo'n besluitvormingsproces zodanig aanpakken dat de politiek een goed kader vaststelt. Daarbinnen kan de ambtenaar afspraken maken, kennis ophalen in het netwerk van betrokkenen, rekening houden met verschillende belangen en meningen. Dat vraagt nieuwe vaardigheden. We staan nog aan het begin van die verandering. Bij werk en inkomen en maatschappelijke ondersteuning zien we het al, bij andere terreinen gaat het ook gebeuren. Je kunt niet meer hiërarchisch besluiten.

Wij moeten ook leren

Het vraagt ook wat van ons. We moeten ook luisteren. De roep om een sterke man die het oplost en terugkeer naar de jaren vijftig is puur nostalgie en gaat ons niet helpen. We moeten zelf beter leren besluiten en ambtenaren moeten leren ons beter te betrekken en te zoeken wat mogelijk is. Dat kan best. Op school kun je leren samen te besluiten en zelf te besluiten het gebeurt ook al. Het is verrassend hoe goed we kunnen vergaderen zonder op de vuist te gaan. Al doende leren we. Op het werk gebeurt het dat ook. We verkennen een idee, we zoeken naar informatie en mogelijke opties. We kunnen de mensen die er heel anders tegen aan kijken opzoeken om van te leren. Zo zien we het echte probleem en de belangen en kunnen we het opsplitsen in deelproblemen om vervolgens te beslissen hoe we het doel bereiken. Dat kan politiek ook. Ook zonder een Forum voor democratie: want het moet gebeuren in onze buurten, in het werk en op school.

Over tien jaar kijken we terug en zien we dat na jaren van individualisering een manier gevonden wordt om te individualiseren én samen te besluiten over Nederland en de politiek. Het lastigste wordt te beseffen dat we afhankelijk zijn van anderen. De belangrijkste persoon bij het besluit is de ander, degene die ons denken ter discussie stelt gedurende het hele proces en zo denkfouten voorkomt. Luisteren naar anderen lijkt in deze tijd van zenden via twitter een grote opgave, maar de resultaten zijn er naar.

Leren samen besluiten, leren luisteren

Het bewijs? Het verafschuwde polderen: Nederland staat er veel beter voor dan alle

hiërarchisch bestuurd landen. Onze vertegenwoordigers konden luisteren naar “tegenstanders”, we kunnen het zelf ook leren.

Hein Albeda 23-maart-2017